

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**

Olsztyn, 17 stycznia 2023 r.

PS-VI.431.1.44.2022.SM

**Szanowna Pani
Dorota Zdziarska
Dyrektor
Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego
w Olsztynie
ul. Żołnierska 11c
10-558 Olsztyn**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-IV.0030.1003.2022 z 30 listopada 2022 r. zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Stella Maścianica – główny specjalista, kierująca zespołem inspektorów,
2. Katarzyna Brewka – kierownik Oddziału,
3. Lilla Kondrusik – główny specjalista,
4. Izabela Chowańska – główny specjalista,
5. Marzena Przybylska – główny specjalista,
6. Monika Martwich – główny specjalista,
7. Iwona Czmochowska – główny specjalista,
8. Agnieszka Brzozowska – główny specjalista,
9. Katarzyna Stefanowska – główny specjalista

przeprowadził kontrolę sprawdzającą w trybie zwykłym w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Adopcyjnym w Olsztynie oraz w podległych mu ośrodkach zamiejscowych: Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Adopcyjnym w Olsztynie – Filia w Elblągu, ul. Hetmańska 31, 83-300 Elbląg i Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Adopcyjnym w Olsztynie – Filia w Ełku, ul. Marii Konopnickiej 3/1, 19-300 Ełk. Czynności kontrolne rozpoczęto 5 grudnia 2022 r. i zakończono 19 grudnia 2022r.

Zakresem przedmiotowym kontroli objęto sprawdzenie wykonania zaleceń pokontrolnych wydanych po kontroli problemowej przeprowadzonej w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Adopcyjnym w Olsztynie w dniach 12-18 grudnia 2019 r., w świetle przepisów:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 447 ze zm.) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 roku w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy (Dz.U. 2015, poz.1303), zwanego dalej rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. W-MOA / Jednostka / Ośrodek – co oznacza: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie,
2. Ośrodek w Olsztynie – co oznacza: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie (realizujący zadania w Olsztynie),
3. Filia w Elblągu – co oznacza: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie – Filia w Elblągu,
4. Filia w Ełku – co oznacza: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie – Filia w Ełku,
5. Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, panią Dorotę Zdziarską,
6. poprzedni Dyrektor – co oznacza: poprzedniego Dyrektora Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, panią Bożenę Puszkiewicz,
7. Wicedyrektor – co oznacza: Wicedyrektora Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, panią Joannę Sztachelską,
8. Kierownik Filii w Elblągu – co oznacza: Kierownika Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie – Filia w Elblągu, panią .....,
9. Kierownik Filii w Ełku – co oznacza: Kierownika Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie – Filia w Ełku, panią .....,
10. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie,
11. Komisja Kwalifikacyjna / Komisja – co oznacza: Komisje Kwalifikacyjne kandydatów do przysposobienia dziecka oraz dzieci zgłoszonych do przysposobienia, działające w: Ośrodku W-MOA w Olsztynie, Filii w Ełku i Filii w Elblągu,
12. kwalifikacja krajowa – co oznacza: kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego, w rozumieniu art. 166 ust. 1 ustawy,
13. Regulamin Komisji – co oznacza: Regulamin Komisji Kwalifikacyjnej Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, stanowiący załącznik do Regulaminu,
14. karta dziecka – co oznacza: informację o sytuacji prawnej, rodzinnej i zdrowotnej dziecka, o której mowa w art. 164 ust. 2 pkt 2 ustawy, której wzór określono w rozporządzeniu,
15. metryka prowadzenia sprawy – co oznacza: integralną część karty dziecka, której wzór określono w rozporządzeniu,
16. karta kwalifikacyjna – co oznacza: dokument sporządzany przez W-MOA dla każdego zgłoszonego dziecka, dokumentujący decyzję w sprawie kwalifikacji dziecka do przysposobienia, w Regulaminie Komisji określony, jako „karta kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego”,

17. organizator – co oznacza: organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 76 ustawy,
18. zespół ds. oceny sytuacji dziecka – co oznacza: posiedzenia, na których organizator dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
19. wykaz – co oznacza: wykaz teczek dzieci, które poddano kontroli,
20. Wystąpienie – co oznacza: wystąpienie pokontrolne PS-VI.431.1.86.2019.SM z dnia 18 lutego 2020 r.

Kontrola obejmowała okres od 19 lutego 2020 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Jednostkę. Kontrolę działalności W-MOA przeprowadzono równocześnie w Ośrodku W-MOA w Olsztynie w obecności Dyrektora i Wicedyrektora oraz podległych mu ośrodków zamiejscowych tj. w Filii w Elblągu, w obecności Kierownika Filii w Elblągu oraz w Filii w Ełku, w obecności Kierownika Filii w Ełku oraz pani ..... – pedagoga, upoważnionych przez Dyrektora do udzielania wyjaśnień w zakresie sprawowanej kontroli **/akta kontroli str. 1-3/**. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w W-MOA dokumentacji oraz informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez wyżej wymienione osoby.

Ustalono, że do 29 grudnia 2020 r. funkcję dyrektora W-MOA pełniła pani Bożena Puszkiewicz. Od 19 kwietnia 2021 r. funkcję dyrektora W-MOA pełni pani Dorota Zdziarska, która w okresie od 10 grudnia 2020 r. do 1 lutego 2021 r. pełniła funkcję wicedyrektora W-MOA, od 2 lutego 2021 r. do 18 kwietnia 2021 r. funkcję p.o. dyrektora **/akta kontroli str. 6-7/**.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z uchybieniami i nieprawidłowościami**.

I. Organizacja pracy Ośrodka.

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, której statutowym celem działania jest realizacja zadań Samorządu w zakresie prowadzenia procedur przysposobienia i przygotowania osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka **/akta kontroli str. 8-12/**.

W-MOA mieści się w Olsztynie, posiada podległe mu ośrodki zamiejscowe tj.: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie – Filia w Ełku oraz Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie – Filia w Elblągu. W-MOA kieruje Dyrektor, przy pomocy Wicedyrektora. Zgodnie z Regulaminem w przypadku, gdy Dyrektor nie może pełnić obowiązków służbowych jego funkcję pełni Wicedyrektor. Pracą podległych W-MOA: Filii w Ełku i Filii w Elblągu kierują zatrudnieni w nich Kierownicy.

W okresie objętym kontrolą pracę Jednostki określał Regulamin Organizacyjny Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, wprowadzony Zarządzeniem Nr 8/2012 Dyrektora Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie z dnia 14 lutego 2012 r.,

ze zmianami wprowadzonymi: Zarządzeniem Nr 3/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., Zarządzeniem Nr 8/2014 z dnia 4 lipca 2014 r., Zarządzeniem Nr 1/2015 z dnia 28 kwietnia 2015 r., Zarządzeniem Nr 3/2016 z dnia 24 czerwca 2016 r. oraz Zarządzeniem Nr 4/2017 z dnia 3 marca 2017 r. Zarządzeniem Nr 9/2020 Dyrektora Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie z dnia 25 listopada 2020 r. wprowadzono kolejne zmiany oraz tekst jednolity Regulaminu **/akta kontroli str. 13-88/**. Zgodnie z Regulaminem, w Ośrodku w Olsztynie, a także w Filii w Ełku i w Filii w Elblągu działają Komisje Kwalifikacyjne. Regulamin Komisji Kwalifikacyjnej Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie stanowi załącznik do Regulaminu **/akta kontroli str. 81-88/**.

W badanym okresie w W-MOA, zgodnie z wykazem stanowiącym **akta kontroli str. 4-7**, na stanowiskach związanych z realizacją postępowań adopcyjnych zatrudnione były łącznie 24 osoby.

II. Sposób wykonania zaleceń pokontrolnych wydanych po kontroli problemowej przeprowadzonej w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Adopcyjnym w dniach 12-18 grudnia 2019 r.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w funkcjonowaniu Jednostki, w Wystąpieniu zalecono:

1. W przypadku każdego dziecka zgłoszonego do Ośrodka podejmować działania określone w art. 164 ust. 2 ustawy.
2. W każdym przypadku powzięcia o dziecku informacji uzasadniającej zakwalifikowanie do przysposobienia krajowego, kwalifikacji dokonywać po zgromadzeniu kompletu dokumentów, o których mowa w ustawie oraz rozporządzeniu.
3. W celu realizacji zadań spoczywających na Ośrodku, w sytuacjach tego wymagających, stosować zapisy art. 161 ust. 4, art. 164 ust. 3 oraz art. 190 a ustawy.
4. Kartę dziecka sporządzać zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu. Każdy jej element traktować jak integralną część karty dziecka.
5. Sporządzanie karty dziecka powierzać wyłącznie pracownikom Ośrodka.
6. Metrykę sprawy prowadzić dla wszystkich dzieci zgłoszonych do przysposobienia, zgodnie z art. 164 ust 2 ustawy.
7. Diagnozę psychologiczną dziecka oraz część VIII karty dziecka sporządzać jako osobne dokumenty.
8. Kwalifikacji dzieci zgłoszonych do przysposobienia dokonywać w terminach i na zasadach określonych w ustawie oraz zgodnie z wewnątrz przyjętym Regulaminem Komisji Kwalifikacyjnej.
9. Dokumentację sporządzać w sposób rzetelny i odzwierciedlający stan faktyczny.
10. Zaprzestać stosowania praktyki wszczynania nowych procedur adopcyjnych w odniesieniu do dzieci już zgłoszonych do przysposobienia. W przypadku zmiany sytuacji dziecka, aktualizować jego dane w ramach prowadzonej procedury.
11. Zwiększyć nadzór wewnętrzny nad organizacją pracy zatrudnionych specjalistów i nad sposobem jej dokumentowania.

Do wydanych zaleceń w dniu 26 lutego 2020 r. wniesiono zastrzeżenia, których organ kontroli nie uwzględnił, w związku z czym poprzedni Dyrektor w dniu 10 kwietnia 2020 r. poinformował o sposobie realizacji wydanych zaleceń pokontrolnych w następujący sposób:

„Z dniem 01.04.2020 r. wprowadza się:

- 1. Działanie wobec każdego zgłoszonego do Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego dziecka będą zgodne z art. 164 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.*
- 2. Kwalifikacja każdego zgłoszonego dziecka będzie dokonywana po zgromadzeniu kompletu dokumentów, o których mowa w ustawie oraz rozporządzeniu.*
- 3. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny będzie stosował zapisy art. 161 ust. 4, art. 164 ust. 3 oraz art. 190 ustawy.*
- 4. Karta dziecka będzie sporządzana zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu.*
- 5. Karty dziecka będą sporządzane przez pracowników merytorycznych Ośrodka.*
- 6. Dla wszystkich dzieci zgłoszonych do Ośrodka będą prowadzone metryki sprawy.*
- 7. Diagnoza psychologiczna i dane o rozwoju psychofizycznym dziecka będą wykonywane jako dwa dokumenty (o tej samej treści, ale z innym tytułem).*
- 8. Kwalifikacja dzieci do przysposobienia będzie dokonywana zgodnie z przepisami prawa.*
- 9. Dokumentacja będzie sporządzana rzetelnie.*
- 10. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie nie stosuje praktyki wszczynania nowych procedur adopcyjnych w odniesieniu do dzieci wcześniej zgłoszonych do przysposobienia, a w przypadku zmiany sytuacji dziecka aktualizuje tą sytuację i podejmuje stosowne działania.*
- 11. Dyrektor i Kierownicy Filii dołożą starań by praca specjalistów Ośrodka była prowadzona prawidłowo”.*

Ustalono, że w badanym okresie podmioty, o których mowa w art. 164 ust 1 ustawy przekazały do W-MOA informację o 935 dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, z czego 449 do Ośrodka w Olsztynie, 177 do Filii w Ełku i 309 do Filii w Elblągu. Kwalifikacji krajowej dokonano w przypadku 271 dzieci, z czego 130 w Ośrodku w Olsztynie, 41 w Filii w Ełku i 100 w Filii w Elblągu. Niezakwalifikowano do adopcji 581 dzieci, z czego 270 w Ośrodku w Olsztynie, 129 w Filii w Ełku i 182 w Filii w Elblągu. Powodem braku kwalifikacji były: więzi dziecka z opiekunami zastępczymi, brak zgody dziecka na przysposobienie, brak możliwości nawiązania przez dziecko więzi z rodziną adopcyjną, brak zgody opiekuna prawnego dziecka na przysposobienie, więź dziecka z rodziną biologiczną, postępujący proces demoralizacji dziecka, czy osiągnięcie przez dziecko pełnoletności. W przypadku 83 dzieci zgłoszonych do W-MOA postępowanie kwalifikacyjne jest w toku. Przysposobionych zostało 146 dzieci, z czego 61 zgłoszonych do Ośrodka w Olsztynie, 26 zgłoszonych do Filii w Ełku i 59 zgłoszonych do Filii w Elblągu **/akta kontroli str. 89/**.

W celu ustalenia, czy określone w Wystąpieniu zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane, analizie poddano dokumentację 95 dzieci zgłoszonych do W-MOA w okresie objętym kontrolą, z czego 59 zgłoszonych do Ośrodka w Olsztynie, 18 zgłoszonych do Filii w Ełku i 18 zgłoszonych do Filii w Elblągu **/akta kontroli 90-92/**.

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych zespół inspektorów poczynił następujące ustalenia odnośnie realizacji zaleceń:

Zalecenie nr 1: W przypadku każdego dziecka zgłoszonego do Ośrodka podejmować działania określone w art. 164 ust. 2 ustawy.

Zgodnie z art. 164 ust. 1 ustawy, wskazane w nim podmioty i osoby mają obowiązek przekazywania do ośrodków adopcyjnych informacji o dziecku, uzasadniającej zakwalifikowanie go do przysposobienia. Art. 164 ust. 2 ustawy stanowi z kolei, że ośrodek adopcyjny w przypadku powzięcia informacji o dziecku uzasadniającej zakwalifikowanie go do przysposobienia:

- 1) niezwłocznie występuje do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zespołu do spraw okresowej sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego o przekazanie, w terminie 7 dni, opinii oraz dokumentacji, o których mowa w art. 139 a ustawy, chyba że posiada te opinie oraz dokumentację,
- 2) sporządza informację o sytuacji prawnej, rodzinnej i zdrowotnej dziecka, zwaną „kartą dziecka”, której integralną część stanowi metryka prowadzenia sprawy.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, że informację o dziecku uzasadniającą zakwalifikowanie go do przysposobienia przekazywali do W-MOA głównie organizatorzy, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz sądy. Organizatorzy bądź placówki opiekuńczo-wychowawcze dokonując zgłoszenia dziecka, przeważnie przekazywali jednocześnie opinie i dokumentację, o których mowa w art. 139 a ustawy **/przykład, akta kontroli str. 126-140/**. W przypadku, gdy zgłoszenia dokonywał sąd, W-MOA, zgodnie z art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy, występował do organizatora bądź placówki opiekuńczo-wychowawczej o przekazanie, w terminie 7 dni, ww. opinii i dokumentacji.

Analiza dokumentacji wykazała, że w przypadku jednego dziecka zgłoszonego do Filii w Ełku [w wykazie pod poz. 10] Kierownik Filii w Ełku wystąpił w dniu 23 listopada 2021 r. do placówki opiekuńczo-wychowawczej o przesłanie stosownej dokumentacji, o której mowa w art. 38 a oraz 139 a ustawy. Dokumentacja ta została przesłana do Filii w Ełku dopiero 26 stycznia 2022 r., tj. po upływie ok. dwóch miesięcy. Pomimo, iż dokumenty te nie wpłynęły w terminie 7 dni, w dokumentacji dziecka brak było potwierdzenia podejmowanych przez Filię w Ełku czynności związanych z pozyskaniem brakującej dokumentacji **/akta kontroli str. 403-423/**. W ocenie zespołu kontrolnego ponaglenie jednostki (po upływie ustawowych 7 dni) mogło mieć znaczący wpływ na skrócenie procedury kwalifikacyjnej. Z uwagi na fakt, że była to sytuacja jednostkowa, udziela się instruktażu w tym zakresie i odstępuje się od wydania zalecenia.

Ustalono, że w każdym badanym przypadku W-MOA sporządzał kartę dziecka wraz z metryką prowadzenia sprawy, stanowiącą jej integralną część.

Mając na względzie ustalenia kontroli uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 2: W każdym przypadku powzięcia o dziecku informacji uzasadniającej zakwalifikowanie do przysposobienia krajowego, kwalifikacji dokonywać po zgromadzeniu kompletu dokumentów, o których mowa w ustawie oraz rozporządzeniu.

Ustalono, że W-MOA po uzyskaniu informacji o dziecku uzasadniającej zakwalifikowanie go do przysposobienia, występował do podmiotów wskazanych w art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy (co opisano w informacji o sposobie realizacji zalecenia nr 1). Stwierdzono, że w przypadku zgłoszonych do Jednostki dzieci, które następnie zakwalifikowano do przysposobienia, kwalifikacji krajowej dokonywano po zgromadzeniu kompletu dokumentów, o których mowa w art. 139 a i 38a ustawy. Na podstawie badanej dokumentacji stwierdzono, że w przypadku 28 dzieci zgłoszonych do W-MOA [w wykazie dzieci zgłoszonych do Ośrodka w Olsztynie pod poz.: 1, 2, 3, 11, 12, 17, 19, 20, 21, 22, 25, 30, 37, 39, 40, 41, 56, 59; w wykazie dzieci zgłoszonych do Filii w Elblągu pod poz.: 5,13,14; w wykazie dzieci zgłoszonych do Filii w Ełku pod poz.:6, 8, 9, 10, 11, 17, 18], co do których organizator uznał, że nie ma zasadności poszukiwania dla nich rodziny adopcyjnej, gdyż przebywają w rodzinach zastępczych, z którymi są spokrewnione, a rodziny te właściwie zabezpieczają ich potrzeby, a opiekun prawny, bądź nawet samo dziecko nie wyrazili zgody na przysposobienie, W-MOA podjął decyzję o niezakwalifikowaniu ich do przysposobienia nie posiadając wszystkich dokumentów, o których mowa w art. 38 a ustawy. Braki te dotyczyły takiej dokumentacji jak: plan pracy z rodziną dziecka bądź informacja przekazana przez gminę o sytuacji rodziny dziecka, brak dokumentów szkolnych dziecka, postanowienie sądu o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej, dokumentacji o stanie zdrowia dziecka, w tym karty szczepień, diagnozy psychofizycznej dziecka. W każdym z tych przypadków W-MOA występował o przesłanie wymaganych opinii i dokumentacji do podmiotów wskazanych w art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy, jednakże pomimo to, nie zawsze podmioty te przekazywały komplet wskazanej w art. 38 a ustawy dokumentacji, do gromadzenia której są zobowiązane. W niektórych przypadkach W-MOA, w celu zgromadzenia brakującej dokumentacji ponawiał swoją prośbę oraz korzystając z uprawnień wynikających z art. 161 ust. 4 ustawy, występował bezpośrednio do innych instytucji, takich jak: ośrodki pomocy społecznej, urzędy stanu cywilnego **/przykłady, akta kontroli str. 325-328/**.

Z wyjaśnienia przedłożonego przez Dyrektora wynika, że „w sytuacji kiedy W-MOA uzyska informację o dziecku uzasadniającą zakwalifikowanie go do przysposobienia występuje do organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, placówek opiekuńczo-wychowawczych z prośbą o przesłanie do Ośrodka dokumentacji zgodnie z art. 139 a ustawy z dnia 09.06.2011 r. w celu realizacji procedury związanej z kwalifikacją dziecka do przysposobienia. W art. 139 a jest wyodrębniony pkt 6, który mówi o przekazaniu właściwemu ośrodkowi adopcyjnemu informacji i dokumentacji, o których mowa w art. 38 a ust. 1 oraz informacji o przebiegu pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ponadto mając na uwadze realizację procesu kwalifikacji dzieci do przysposobienia, zgodnie z zapisami ustawy W-MOA w roku 2022 przeprowadził cykl spotkań z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej z powiatów naszego województwa. Ich tematem była procedura kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego, gdzie prowadzące odnosiły się do art. 139a ust. 1 pkt 1-6 (w tym 38a). W przypadku dzieci zgłoszonych, gdzie organizator w opinii z art. 139 a wskazuje na brak zasadności przysposobienia, opiekunowie prawni nie wyrażają zgody na przysposobienie, małoletni nie wyraża woli przysposobienia, Ośrodek odstępuje od gromadzenia kompletu dokumentacji z art. 38 a, która nie będzie miała wpływu na dalszy proces kwalifikacji.” **/akta kontroli str. 93-96/**.

Zgodnie z przedłożonym wyjaśnieniem i na podstawie dokumentacji ustalono, że gdy W-MOA nie otrzymywał od podmiotów wskazanych w art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy kompletu dokumentacji, dokonywał kwalifikacji w oparciu o tą, którą udało mu się zgromadzić.

W ocenie zespołu inspektorów, gdy W-MOA nie otrzyma całości dokumentacji wymaganej dokumentacji, powinien ponowić prośbę do podmiotów, o których mowa w art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy, o ich przekazanie. Ponadto w przypadkach, w których jest to możliwe i uzasadnione winien występować także do innych instytucji, mogących posiadać wymaganą dokumentację dziecka. Gdy, pomimo podjętych działań, nie uda się zgromadzić kompletu wskazanej w art. 38 a ustawy dokumentacji, a dokumentacja ta nie ma istotnego wpływu na podjęcie decyzji w sprawie kwalifikacji dziecka do przysposobienia, dopuszczalne jest podjęcie decyzji w sprawie kwalifikacji dziecka na podstawie zgromadzonych dokumentów. W ocenie kontrolujących ten sposób postępowania może być przyjęty jedynie w przypadku dzieci, co do których organizator uznał, że nie ma zasadności poszukiwania dla nich rodziny adopcyjnej, gdyż przebywają w rodzinach zastępczych, z którymi są spokrewnione, **a rodziny te właściwie zabezpieczają ich potrzeby, zaś opiekun prawny, bądź nawet samo dziecko nie wyrazili zgody na przysposobienie.** Nadmienić w tym miejscu należy, że z badanej dokumentacji wynika, że brak wszystkich wymaganych dokumentów, a co za tym idzie czasami kilkukrotne występowanie przez Jednostkę do różnych podmiotów o ich przekazanie, wpływało na znaczne wydłużenie procesu kwalifikacyjnego. Fakt ten dodatkowo uzasadnia opisane powyżej stanowisko zespołu inspektorów w tej sprawie. Powyższe omówiono z Dyrektorem i Wicedyrektorem w ramach bieżącego instruktażu.

Kwestie związane z dokonywaniem kwalifikacji na podstawie innych dokumentów, o których mowa w ustawie i rozporządzeniu tj. karty dziecka, wraz z metryką prowadzenia sprawy, oraz diagnozy psychologicznej zostały szczegółowo opisane w poszczególnych częściach wystąpienia, odnoszących się do realizacji zaleceń wydanych w tym zakresie.

Mając na względzie ustalenia kontroli uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 3: W celu realizacji zadań spoczywających na Ośrodku, w sytuacjach tego wymagających, stosować zapisy art. 161 ust. 4, art. 164 ust. 3 oraz art. 190 a ustawy.

Ustalono, że w celu realizacji swoich zadań W-MOA co do zasady w sytuacjach tego wymagających, stosował zapisy wyżej przytoczonych przepisów prawa.

Jedynie w przypadku 1 dziecka zgłoszonego do Filii w Ełku w dniu ..... [w wykazie pod poz. 11] stwierdzono, że jego kwalifikacji dokonano ....., tj. po upływie niemalże roku od zgłoszenia dziecka. Analiza dokumentacji wykazała, że spowodowane było to brakiem informacji o ustanowieniu opieki prawnej dla zgłoszonego dziecka. Ustalono, iż od momentu zgłoszenia dziecka pracownik Filii w Ełku dopiero 18 lutego 2022 r. skontaktował się telefonicznie z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, w sprawie niedostarczenia postanowienia o ustanowieniu opiekuna prawnego dla zgłoszonego dziecka. Koordynator zobowiązał się do wysłania zapytania do sądu w powyższej sprawie. Z podjętych czynności sporządzono notatkę służbową. Zapytania

w tej sprawie telefonicznie ponowiono 24 marca 2022 r. i 27 kwietnia 2022 r., uzyskując od organizatora informację, że nadal nie posiada wiedzy o opiece prawnej dla dziecka. Dopiero 10 maja 2022 r. Kierownik Filii w Ełku, wystąpił bezpośrednio do sądu o udzielenie informacji w powyższym zakresie. Sąd 17 maja 2022 r. poinformował, iż na wniosek organizatora, toczy się postępowanie w tej sprawie. Organizator przesłał postanowienie o ustanowieniu opiekuna prawnego dla dziecka, z dnia 19 maja 2022 r., do Filii w Ełku w dniu 29 września 2022 r. W ocenie zespołu inspektorów powyższa sytuacja skutkowała tym, iż dopiero po upływie 11 miesięcy od zgłoszenia dziecka dokonano jego kwalifikacji **/akta kontroli str. 97-123/**.

Filia w Ełku nie wystąpiła niezwłocznie do sądu o informację w powyższej sprawie, tym samym nie skorzystała z uprawnień, które nadaje art. 161 ust. 4 ustawy, zgodnie z którym w celu realizacji swoich zadań, a zatem również w celu kwalifikacji dzieci do adopcji oraz w nawiązaniu do art. 156 ust. 1 pkt 1 ustawy, ośrodki adopcyjne mają prawo do uzyskania informacji oraz otrzymania lub wglądu do wszelkiej dostępnej dokumentacji dotyczącej dziecka, w tym prawnej i medycznej. Uprawnienie takie nadaje również art. 190 a ustawy, zgodnie z którym sądy, organy i jednostki organizacyjne są obowiązane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni, udostępnić lub udzielić na wniosek podmiotu realizującego zadania w zakresie wpierania rodziny i systemu pieczy zastępczej niezbędnych informacji, które mają znaczenie w realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy.

Dyrektor przedłożył następujące wyjaśnienie w tej sprawie: *„informujemy, że przed dniem 10.05.2022 r., kiedy to wystąpiono z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Ełku o udzielenie informacji nt. opieki prawnej dla małoletniego [tu wskazano imię i nazwisko dziecka], Filia W-MOA w Ełku posiadała informacje od koordynatora PCPR w Ełku oraz opiekuna zastępczego, iż postępowanie w w/w sprawie nie zostało wszczęte na wniosek żadnej ze stron, a PCPR w Ełku występował już z wnioskiem do SR w Ełku o udzielenie informacji o opiece prawnej dla dziecka. W związku z tym, iż procedura kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego przedłużała się, kilkukrotnie w trakcie rozmów z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, [tu przytoczono imię i nazwisko koordynatora], wskazywano na zasadność podjęcia przez PCPR działań zmierzających do ustanowienia opieki prawnej, tj. złożenia pisemnego wniosku do SR. Potwierdzają to notatki służbowe z rozmów z koordynatorem oraz konsultacje z posiedzeń zespołów, dostępne w dokumentacji Ośrodka. Po otrzymaniu informacji, dnia 27.04.2022 r., iż PCPR w Ełku wystąpi z wnioskiem do SR w Ełku o ustanowienie opieki prawnej dla małoletniego, W-MOA złożył zapytanie do Sądu o udzielenie informacji w w/w sprawie. Gdy otrzymano informację, iż postępowanie o ustanowieniu opieki prawnej dla małoletniego jest w toku, oczekiwano na przesłanie stosownego dokumentu przez koordynatora PCPR. Po otrzymaniu, w dniu 26.09.2022r., z PCPR w Ełku, informacji o ustanowieniu opieki prawnej dla małoletniego, Ośrodek niezwłocznie podjął działania zmierzające do kwalifikacji dziecka do przysposobienia” **/akta kontroli str. 124-125/**.*

W związku z tym, że nieprawidłowość ta miała charakter incydentalny, omówiona została w ramach bieżącego instruktażu z Dyrektorem i Wicedyrektorem i odstąpiono od wydania zalecenia w tym zakresie.

Mając na względzie ustalenia kontroli uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 4: Kartę dziecka sporządzać zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu. Każdy jej element traktować jak integralną część karty dziecka.

Stwierdzono, że kartę dziecka co do zasady sporządzano zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu, a każdy jej element stanowił integralną część karty dziecka. Stwierdzono jedynie, że w przypadku kart dzieci, które zakwalifikowano do przysposobienia krajowego, sporządzanych przez pracowników w Ośrodku w Olsztynie, pkt 3 części VIII. *Dane o rozwoju psychofizycznym dziecka* karty dziecka, który zgodnie z rozporządzeniem winien brzmieć „ujawnione zaburzenia (opóźnienia) w rozwoju psychoruchowym dziecka, ich przyczyny oraz możliwość terapii”, sformułowany był jako: „ujawnione zaburzenia (opóźnienia), przyczyny i możliwości terapii” **/przykłady, akta kontroli str. 141-188/**. Na podstawie przeprowadzonej analizy ustalono, że zamieszczane w tym punkcie informacje odnosiły się do zaburzeń (opóźnień) w rozwoju psychoruchowym dziecka, uznaje się to zatem za omyłkę pisarską i udziela instruktażu, by pkt 3 części VIII karty dziecka formułować zgodnie z jego brzmieniem wskazanym w rozporządzeniu.

Ustalono, że w przypadku, gdy opiekun prawny nie wyraził zgodny na badania lekarskie dziecka i jego przysposobienie, część VII. *Dane o stanie zdrowia dziecka oraz rozwoju dziecka* karty dziecka, którą powinien wypełnić lekarz pediatra, była niewypełniona, odnotowywano na niej jedynie, że opiekun prawny nie wyraził zgody na badanie lekarskie **/przykłady, akta kontroli str. 189-194/**.

W przypadku, gdy opiekun prawny dziecka nie wyraził zgody na jego badanie psychologiczne i przysposobienie, część VIII. *Dane o rozwoju psychofizycznym dziecka* karty dziecka, za sporządzenie których, zgodnie z rozporządzeniem, odpowiada psycholog Jednostki nie były, poza jednym przypadkiem, uzupełniane [dotyczy dziecka w wykazie dzieci zgłoszonych do Filii w Ełku pod poz. 2] **/akta kontroli str. 248-259/**. Odnotowywano na nich jedynie, że opiekun prawny nie wyraził zgody na badanie/adopcję, w związku z czym odstąpiono od procedury badania. Oświadczenia opiekuna prawnego o braku zgody na badanie/przysposobienie dziecka najczęściej przesyłane były do W-MOA przez organizatora wraz z opiniami i dokumentami, o których mowa w art. 139 a ustawy **/przykłady, akta kontroli str. 195-247/**.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że „W-MOA w Olsztynie stoi na stanowisku, iż część VIII. *Dane o rozwoju psychofizycznym dziecka*, będąca integralną częścią karty dziecka, winna być wypełniona przez psychologa, który diagnozował dziecko w bezpośrednim kontakcie na etapie procedury kwalifikacji dziecka do przysposobienia. Jeżeli opiekun prawny nie wyraża zgody na badanie psychologiczne małoletniego, psycholog nie może bazując tylko na dokumentacji przesłanej przez podmiot zgłaszający określić w sposób rzetelny aktualnego stanu rozwoju psychofizycznego dziecka z uwzględnieniem: aktualnego poziomu rozwoju umysłowego i emocjonalno-społecznego dziecka, ujawnionych zaburzeń (opóźnień) w rozwoju psychoruchowym dziecka, ich przyczyny oraz możliwości terapii. Dokumentacja sporządzona przez wielu psychologów z różnych instytucji może pochodzić z różnych okresów. Przesłane informacje niekoniecznie mogą pokrywać się z danymi, które winny być ujęte w części VIII karty dziecka. Mogą być już nieaktualne, niepełne. W procesie diagnozy chcąc odnieść się w sposób

rzetelny do danych, które należałoby zawrzeć w części VIII niezbędny jest również wywiad z opiekunem na temat funkcjonowania dziecka. Przy braku zgody opiekuna na przeprowadzenie diagnozy psychologicznej dziecka jest to niemożliwe” /akta kontroli str. 260-261/.

W ocenie zespołu inspektorów (stanowisko takie prezentuje również MRiPS, **/akta kontroli str. 471-472/**) przeprowadzenie badań psychologicznych dziecka wymaga uzyskania zgody odpowiednich osób. W przypadku dziecka z uregulowaną sytuacją prawną powinna co do zasady być to zgoda opiekuna prawnego bowiem, gdy sąd go wyznaczył, to jemu przysługują uprawnienia rodziców biologicznych dziecka. W sytuacji braku zgody opiekuna prawnego dziecka zgłoszonego do ośrodka adopcyjnego na przeprowadzenie badania psychologicznego dziecka, ośrodek adopcyjny w uzasadnionych sytuacjach powinien rozważyć wystąpienie do sądu o taką zgodę lub zmianę wydanych wobec dziecka zarządzeń. Z informacji Dyrektora wynika, że *„Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie oraz Filie w Ełku i Elblągu w okresie objętym kontrolą, nie występowały do sądu o wydanie zarządzeń w przypadkach braku zgody opiekuna prawnego na przeprowadzenie w Ośrodku badań psychologicznych i pedagogicznych dziecka, gdyż nie było takiej potrzeby. Większość przypadków brak takiej zgody dotyczy dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych. Informacje o braku zasadności przysposobienia zawarte są również w opiniach z art. 139a ustawy, przekazywanych Ośrodkowi przez organizatora pieczy zastępczej. Ponadto sytuacja dzieci omawiana jest na posiedzeniach Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w których uczestniczy przedstawiciel Ośrodka. W przypadkach, które w ocenie Ośrodka budzą wątpliwości co do zasadności kwalifikacji dziecka do przysposobienia bądź jej braku, Ośrodek organizuje spotkanie z przedstawicielem organizatora pieczy zastępczej i opiekunem prawnym dziecka w celu weryfikacji informacji i poznania stanowiska tych osób odnośnie zasadności dalszego procesu kwalifikacji dziecka do przysposobienia.” /akta kontroli str. 262-263/.* W badanej dokumentacji kontrolujący znaleźli potwierdzenie, że w sytuacjach budzących wątpliwość W-MOA podejmował działania wskazane przez Dyrektora w wyjaśnieniu **/przykłady, akta kontroli str. 264-273/**. Opiekunowie prawni w niektórych przypadkach, na zaproszenie Jednostki, uczestniczyli także w posiedzeniach Komisji Kwalifikacyjnej **/przykład, akta kontroli str. 312-314/**.

W ocenie kontrolujących, w przypadku każdego zgłoszonego dziecka, którego opiekun prawny nie wyraża zgody na jego badania/przysposobienie, W-MOA powinien podejmować próbę nawiązania bezpośredniego kontaktu z opiekunem prawnym oraz dokumentować podejmowane w tym zakresie czynności. Kontakt ten miałby na celu omówienie z opiekunem prawnym bądź samym dzieckiem, jeśli jego wiek i stopień rozwoju na to pozwala, bezpośrednio przez pracownika Jednostki kwestii związanych z przysposobieniem. Ponadto w każdym przypadku indywidualnie W-MOA powinien przeanalizować, czy nie jest zasadne wystąpienie do sądu o wydanie zarządzeń w sprawie przeprowadzenia badań. Jeżeli nie, każdorazowo należy odnotować to w dokumentacji dziecka (np. w karcie kwalifikacyjnej). Powyższe omówiono z Dyrektorem i Wicedyrektorem w ramach bieżącego instruktażu.

W przypadku, gdy pomimo podjętych działań, nie uda się przeprowadzić badania psychologicznego dziecka i sporządzić jego diagnozy psychologicznej, w ocenie kontrolujących

część VIII. Dane o rozwoju psychofizycznym dziecka powinna zostać, w możliwym zakresie, uzupełniona przez W-MOA w oparciu o posiadane dokumenty, przekazane przez podmioty, o których mowa w art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy, np. takie jak: diagnoza psychofizyczna dziecka, opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznych, opinie psychologiczne dziecka. Pozostawienie nieuzupełnionej części VIII karty dziecka stanowi uchybienie, które nie wywołało negatywnych skutków w działalności kontrolowanej Jednostki.

Mając na względzie powyższe ustalenia, uznano że zalecenie zostało zrealizowane. Jednocześnie wydano zalecenie dotyczące uzupełniania części VIII. Dane o rozwoju psychofizycznym dziecka karty dziecka.

Zalecenie nr 5: Sporządzanie karty dziecka powierzać wyłącznie pracownikom Ośrodka.

Z art. 164 ustawy wynika, że opracowanie dokumentu, jakim jest karta dziecka, należy do wyłącznej kompetencji ośrodka adopcyjnego. Stwierdzono, że w każdym badanym przypadku kartę dziecka sporządzał pracownik Jednostki **/przykłady, akta kontroli str. 195-259/**.

Mając na względzie powyższe ustalenia uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 6: Metrykę sprawy prowadzić dla wszystkich dzieci zgłoszonych do przysposobienia, zgodnie z art. 164 ust 2 ustawy.

Na podstawie analizy dokumentacji przedłożonej kontrolującym stwierdzono, że metrykę sprawy prowadzono dla każdego dziecka zgłoszonego do adopcji, wybranego do próby badawczej. Zgodnie z art. 164 ust. 2 pkt 2 ustawy, stanowiła ona integralną część karty dziecka **/przykłady, akta kontroli str. 195-259/**.

Mając na względzie powyższe ustalenia uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 7: Diagnozę psychologiczną dziecka oraz część VIII karty dziecka sporządzać jako osobne dokumenty.

Stwierdzono, że część VIII. Dane o rozwoju psychofizycznym dziecka karty dziecka oraz diagnozę psychologiczną dziecka sporządzano jako osobne dokumenty **/przykłady, akta kontroli str. 195-259, 274-288/**.

W przypadku, gdy opiekun prawny nie wyraził zgody na badanie psychologiczne i przysposobienie dziecka W-MOA nie dokonywał diagnozy psychologicznej dziecka i nie wypełniał części VIII karty dziecka, co szczegółowo opisane zostało w części dotyczącej realizacji zalecenia nr 4.

W ramach bieżącego instruktażu wskazano Dyrektorowi i Wicedyrektorowi, że zasadne byłoby wskazywanie w diagnozach psychologicznych, na podstawie jakich czynności i narzędzi badawczych przeprowadzono badanie psychologiczne i dokonano diagnozy.

Mając na względzie powyższe ustalenia uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 8: Kwalifikacji dzieci zgłoszonych do przysposobienia dokonywać w terminach i na zasadach określonych w ustawie oraz zgodnie z wewnątrz przyjętym Regulaminem Komisji Kwalifikacyjnej.

Stwierdzono, że w każdym badanym przypadku kwalifikacji dziecka dokonano w terminach i na zasadach określonych w art. 164 ust. 5 ustawy, tj. w każdym przypadku zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia następowało w terminie 30 dni od dnia sporządzenia karty dziecka oraz na podstawie opinii, o których mowa w art. 139 a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy przekazanych przez organizatora bądź dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, w przypadku dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

We wszystkich badanych przypadkach skład Komisji Kwalifikacyjnej zgodny był z Regulaminem Komisji tj. w Ośrodku W-MOA w Olsztynie składał się z nie mniej niż 5 członków, natomiast w Filii w Ełku i w Filii w Elblągu z nie mniej niż 3 członków.

W-MOA sporządzał także dokument potwierdzający zakwalifikowanie bądź też niezakwalifikowanie dziecka do przysposobienia tj. kartę kwalifikacji do przysposobienia krajowego (zgodnie z Regulaminem Komisji). Na podstawie badanej dokumentacji stwierdzono, że karta kwalifikacyjna prowadzona była pod różnymi nazwami m.in. „kwalifikacja dziecka do przysposobienia krajowego”, „karta zakwalifikowania dziecka do adopcji krajowej”, co jest niezgodne z nazwą dokumentu określoną w Regulaminie Komisji, w związku z czym organ kontroli poucza o konieczności dochowania zgodności nazwy dokumentu z wewnętrznymi regulacjami **/przykłady, akta kontroli str. 289-301/**.

W karcie kwalifikacyjnej wymieniano standardowo wszystkie elementy, wskazane w art. 166 ust. 1 ustawy, które powinny być uwzględnione przy podejmowaniu decyzji o zakwalifikowaniu bądź niezakwalifikowaniu dziecka do przysposobienia, tj.:

- 1) diagnozę psychologiczną dziecka,
- 2) określenie specyfiki potrzeb dziecka w kontekście prawidłowego doboru rodziny,
- 3) dokonaną przez psychologa ocenę stopnia możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej w nowej rodzinie,
- 4) ustalenie sytuacji prawnej rodzeństwa,
- 5) dokonaną przez psychologa analizę aktualnych więzi dziecka z bliskimi mu osobami,
- 6) analizę całościowej sytuacji dziecka w celu zbadania, czy przysposobienie leży w jego najlepszym interesie.

W przypadku, gdy opiekun prawny dziecka nie wyraził zgody na jego przysposobienie i przeprowadzenie badania psychologicznego, a w niektórych przypadkach także badania lekarskiego, na karcie kwalifikacyjnej przy pkt 1-3 i 5 w różny sposób odnotowywano, że opiekun prawny nie wyraził zgody na badanie i przysposobienie, co oznaczało, że decyzję o niezakwalifikowaniu dziecka podjęto z pominięciem rozpoznania tych elementów. Taki sposób sporządzania karty kwalifikacyjnej spowodował, że zdarzyły się przypadki, gdzie niezgodnie ze stanem faktycznym zaznaczono poszczególne elementy **/przykład, akta kontroli str. 302-304/**. W związku z powyższym w ramach bieżącego instruktażu omówiono z Dyrektorem i Wicedyrektorem, że zasadne jest zindywidualizowanie podejścia do sporządzania karty

kwalifikacyjnej, poprzez wskazywanie na niej tylko tych elementów, które rzeczywiście wzięto pod uwagę w przypadku konkretnego dziecka. Istotne jest też, żeby w przypadku, gdy opiekun prawny nie wyraził zgody na badania i przysposobienie dziecka odnotowywać, że podjęto próbę nawiązania kontaktu z opiekunem prawnym, a gdy mimo to nie wyraził zgody na badanie, odnotowywać także, że w ocenie W-MOA nie ma zasadności o występowanie do sądu o wydanie innych zarządzeń w tej sprawie. Kartę kwalifikacyjną należy sporządzać tak, by nie było wątpliwości na podstawie jakich przesłanek podjęto taką a nie inną decyzję w sprawie konkretnego dziecka.

Z posiedzeń Komisji Kwalifikacyjnej sporządzano również protokoły. Wskazywano w nich jaką decyzję podjęła Komisja w sprawie dziecka, którego dokumentacja była poddawana analizie i omawiana. W przypadkach dzieci, których sytuacja była szczególnie skomplikowana, szczegółowo uzasadniano podjętą decyzję. Pod protokołem podpisywali się członkowie Komisji uczestniczący w posiedzeniu **/przykłady, akta kontroli str. 305-320/**.

Po dokonaniu kwalifikacji dziecka, Jednostka o podjętej decyzji informowała podmioty, które zgłosiły je do przysposobienia **/przykłady, akta kontroli str. 321-324/**.

Stwierdzono też, że w przypadku 4 dzieci zgłoszonych do Ośrodka w Olsztynie [w wykazie pod poz. 17, 19, 20, 21] organizator przesyłając opinie, o których mowa w art. 139 a uznał, że zasadne jest poszukiwanie dla dzieci rodziny adopcyjnej. Dzieci te umieszczone były w spokrewnionych rodzinach zastępczych, przy czym jeden z opiekunów zastępczych był również opiekunem prawnym dziecka. Z informacji nadesłanych przez organizatora wynikało, że rodziny te prawidłowo wypełniają swoje funkcje. Organizator przekazał jednocześnie oświadczenie opiekunów prawnych o braku ich zgody na przysposobienie i przeprowadzenie badań psychologicznych dziecka, w związku z tym Ośrodek w Olsztynie nie przeprowadził diagnozy psychologicznej dziecka i nie dokonał analizy aktualnych więzi dziecka z bliskimi osobami. Swoją decyzję o niezakwalifikowaniu dzieci do przysposobienia podjął opierając się o brak zgody opiekuna prawnego na badanie i przysposobienie **/akta kontroli str. 329-356/**. Dyrektor wyjaśnił: *„małoletni zgłoszeni do W-MOA w Olsztynie z oznaczeniami dokumentacji: W-MOA.530.83.2020, W-MOA.530.87.2020, W-MOA.530.88.2020, W-MOA.530.89.20202 decyzją Komisji Kwalifikacyjnej nie zostali zakwalifikowani do przysposobienia. Przesłanką mającą wpływ na decyzję Komisji był brak zgody opiekuna prawnego każdego z dzieci na przysposobienie i diagnozę psychologiczną, co uniemożliwiało określenie specyfiki potrzeb dziecka w kontekście prawidłowego doboru rodziny, ocenę stopnia możliwości nawiązania przez to dziecko więzi emocjonalnej w nowej rodzinie, analizę aktualnych więzi dziecka z bliskimi mu osobami. Dzieci w okresie procedury kwalifikacyjnej przebywały w spokrewnionych rodzinach zastępczych, a jeden z opiekunów zastępczych pełnił rolę opiekuna prawnego dzieci. Okres zgłoszenia dzieci do Ośrodka obejmował rok 2020 i wykonywane działania w procedurze kwalifikacyjnej dzieci były prowadzone przez pracowników merytorycznych nadzorowanych przez osobę będącą na stanowisku dyrektora w roku 2020.”* **/akta kontroli str. 357-358/**. W-MOA nie odniósł się w żaden sposób do opinii organizatora o zasadności poszukiwania dla dzieci rodzin adopcyjnych. W ocenie kontrolujących winien zwrócić się do organizatora o szersze uzasadnienie jego opinii i podjąć działania w celu zbadania, czy w przypadku ww. dzieci nie należałoby wystąpić do sądu o wydanie

zarządzeń w sprawie przeprowadzenia badania psychologicznego dzieci. Biorąc pod uwagę opinię organizatora, nie powinien swojej decyzji o braku kwalifikacji dzieci do przysposobienia opierać jedynie na braku zgody opiekunów prawnych. W skutek tej nieprawidłowości Jednostka, nie uwzględniając wszystkich istotnych aspektów w tej sprawie, mogła podjąć niewłaściwą decyzję w sprawie kwalifikacji dzieci do przysposobienia.

Mając na względzie powyższe ustalenia uznano, że co do zasady, poza stwierdzoną nieprawidłowością, zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 9: Dokumentację sporządzać w sposób rzetelny i odzwierciedlający stan faktyczny.

W oparciu o przeprowadzoną analizę dokumentacji stwierdzono, że co do zasady prowadzono ją w sposób rzetelny i odzwierciedlający stan faktyczny. Jedynie w przypadku 2 dzieci zgłoszonych do Ośrodka w Olsztynie [dotyczy dzieci w wykazie pod poz.: 13 i 23] stwierdzono drobne nieścisłości w dokumentacji. W przypadku jednego stwierdzono, że w karcie kwalifikacyjnej dziecka do przysposobienia krajowego wpisano, że opiekun prawny nie wyraził zgody na badanie psychologiczne dziecka, a tymczasem diagnozę sporządzono **/akta kontroli str. 302-304/**. W przypadku drugiego stwierdzono, że część VII. *Dane o stanie zdrowia dziecka oraz rozwoju dziecka* nie była kompletna, brak było pkt 5 i 6, w tym podpisu i pieczętki lekarza pediatry, który ją sporządził oraz daty jej wypełnienia **/akta kontroli str. 359-366/**.

Z uwagi na incydentalny charakter wyżej wskazanego uchybienia, powyższe omówiono z Dyrektorem oraz Wicedyrektorem, w ramach bieżącego instruktażu, podczas realizacji czynności kontrolnych.

Mając na względzie ustalenia kontroli uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 10: Zaprzestać stosowania praktyki wszczynania nowych procedur adopcyjnych w odniesieniu do dzieci już zgłoszonych do przysposobienia. W przypadku zmiany sytuacji dziecka, aktualizować jego dane w ramach prowadzonej procedury.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji stwierdzono, że w przypadku dzieci, które już wcześniej zgłoszono do W-MOA i nie zostały zakwalifikowane do przysposobienia krajowego, gdy ich sytuacja uległa zmianie, organizator bądź dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej przekazywał do W-MOA informację o zmianie sytuacji dziecka, która mogłoby mieć wpływ na jego zakwalifikowanie do przysposobienia krajowego. W-MOA nie wszczynał wówczas nowej sprawy, ponownej kwalifikacji dziecka dokonując w ramach tego samego postępowania, aktualizując niezbędną dokumentację i informacje o dziecku.

Mając na względzie powyższe ustalenia uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie nr 11: Zwiększyć nadzór wewnętrzny nad organizacją pracy zatrudnionych specjalistów i nad sposobem jej dokumentowania.

Zgodnie z informacją Dyrektora, **stanowiącą akt kontroli str. 367-402**, praca pracowników wykonujących zadania w Ośrodku w Olsztynie jest nadzorowana na bieżąco przez Dyrektora oraz

Wicedyrektora. W Filiiach w Ełku i w Elblągu za sprawy bieżącego nadzoru nad realizacją zadań merytorycznych oraz organizację pracy zatrudnionych tam pracowników odpowiedzialni są kierownicy poszczególnych Filii. Dodatkowo Dyrektor oraz Wicedyrektor, w ramach nadzoru nad realizacją zadań w Filiiach, w badanym okresie przeprowadzili następujące kontrole (zgodnie z planem kontroli oraz doraźne):

- kontrola realizacji zadań przeprowadzona w dniu 8 listopada 2021 r. w Filii w Elblągu – Protokół nr 2/2021 z dnia 1 grudnia 2021 r.,
- kontrola realizacji zadań przeprowadzona w dniu 3 listopada 2021 r. w Filii w Ełku – Protokół nr 1/2021 z dnia 29 listopada 2021 r.,
- kontrola doraźna w zakresie terminowości i prawidłowości sporządzania dokumentacji dzieci zgłoszonych do WBD przeprowadzona w dniu 13 grudnia 2021 r. w Filii w Elblągu – Protokół Nr 1/2021 z dnia 16 grudnia 2021 r.,
- kontrola doraźna w zakresie terminowości i prawidłowości sporządzania dokumentacji dzieci zgłoszonych do WBD przeprowadzona w dniu 20 grudnia 2021 r. w Filii w Ełku – Protokół Nr 2/2021 z dnia 22 grudnia 2021 r.,
- kontrola działalności Filii w Ełku przeprowadzona w dniu 28 marca 2022 r. – Protokół nr 1/2022 z dnia 20 kwietnia 2022 r.,
- kontrola działalności Filii w Elblągu przeprowadzona w dniu 6 kwietnia 2022 r. – Protokół nr 2/2022 z dnia 29 kwietnia 2022 r.,
- kontrola działalności Filii w Elblągu przeprowadzona w dniu 7 czerwca 2022 r. – Protokół nr 3/2022 z dnia 21 czerwca 2022 r.,
- kontrola działalności Filii w Ełku przeprowadzona w dniu 1 lipca 2022 r. – Protokół nr 4/2022 z dnia 6 lipca 2022 r.,
- kontrola działalności Filii w Elblągu przeprowadzona w dniu 21 października 2022 r. – Protokół nr 5/2022 z dnia 18 listopada 2022 r.,
- kontrola działalności Filii w Ełku przeprowadzona w dniu 28 października 2022 r. – Protokół nr 6/2022 z dnia 18 listopada 2022 r.,

Ponadto, Dyrektor poinformował, że wszelkie ustalenia dotyczące sposobu realizacji zadań są przekazywane pracownikom merytorycznym na bieżąco podczas codziennego zebrania kadry merytorycznej, które następnie przekazywane są do Filii w Elblągu i Filii w Ełku drogą elektroniczną.

Mając na względzie powyższe ustalenia uznano, że zalecenie zostało zrealizowane.

III. Pozostałe ustalenia

Stwierdzono, że 11 dzieci zgłoszonych do Filii w Ełku w 2021 r. ujęto w *Rejestrze dzieci zgłoszonych do przysposobienia*, prowadzonym przez Filię w Ełku na rok 2022 r. pod poz.: 1/2022, 2/2022, 3/2022, 4/2022, 8/2022, 9/2022, 10/2022, 16/2022, 17/2022, 18/2022, 19/2022. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że „*W-MOA w Olsztynie Filia w Ełku dokonuje wpisu w Rejestrze dzieci zgłoszonych do przysposobienia, posiadających uregulowaną sytuację prawną dopiero po uzyskaniu pełnej dokumentacji dziecka tj. zgodnie z zaleceniami pokontrolnymi Dyrekcji W-MOA*

w Olsztynie z dnia 29.11.2021 r. pkt. 4 „Jako zgłoszenie dziecka do przysposobienia traktować należy pełną dokumentację dziecka zawierającą informacje wskazane w Regulaminie Komisji Kwalifikacyjnej Ośrodka”. W przypadku dzieci, których dotyczy zapytanie kontrolne, wpisana data w rejestrze (rubryka „data zgłoszenia, podmiot zgłaszający”), jest datą wpływu pierwszego pisma otrzymanego przez ośrodek, które najczęściej jest jedynym dokumentem potwierdzającym powzięcie informacji o uregulowaniu sytuacji prawnej dziecka (art. 164 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), jednak wpisu do rejestru zgodnie z wytycznymi pokontrolnymi, dokonano po otrzymaniu od organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych i in., pełnej dokumentacji dziecka (§3 ust. 3 pkt 1-13 Regulaminu komisji Kwalifikacyjnej Ośrodka) /akta kontroli str. 424-449/.

W ocenie zespołu kontrolnego tak przyjęty sposób dokumentowania podejmowanych czynności, poprzez ujmowanie dzieci z 2021 r. w rejestrze na rok 2022 r. pozostaje w sprzeczności z obowiązującymi przepisami. Ustawodawca w art. 164 ust 1 ustawy wskazuje, iż rodzice, podmiot leczniczy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego oraz inna instytucja lub osoba, które powzięły informację o dziecku uzasadniającą zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia, zgłaszają tę informację do ośrodka adopcyjnego działającego na terenie województwa, w którym przebywa dziecko. Tym samym, zgodnie z art. 164 ust 2 ustawy ośrodek adopcyjny występuje niezwłocznie o przesłanie stosownej dokumentacji o dziecku. W związku z powyższym, samo powzięcie informacji o takim dziecku m.in. poprzez przesłanie przez sąd informacji dotyczącej uregulowania jego sytuacji prawnej, stanowi jego zgłoszenie. Tym samym dziecko to winno być już ujęte w prowadzonym przez jednostkę Rejestrze dzieci zgłoszonych do przysposobienia, a zadaniem Ośrodka jest zgromadzenie pełnej dokumentacji w sprawie, tak aby móc dokonać jego kwalifikacji, do czego obligują W-MOA przepisy ustawy. Nadmienić przy tym należy, iż metryka sprawy prowadzona jest od momentu powzięcia informacji o dziecku, a nie dopiero od momentu jego zgłoszenia wraz z pełną dokumentacją. Umieszczanie dzieci w rejestrze dopiero po zgromadzeniu dokumentacji może mieć znaczący wpływ chociażby na rzetelność danych statystycznych. Przyczyną uchybienia jest niewłaściwie przyjęty sposób prowadzenia dokumentacji.

W Wystąpieniu pokontrolnym z dnia 18 lutego 2020 r. wydano także rekomendacje, których realizacja przez W-MOA została również poddana ocenie zespołu inspektorów w trakcie kontroli sprawdzającej. W odniesieniu do wskazanych w wystąpieniu rekomendacji ustalono:

- 1) W związku ze stwierdzeniem braku jednolitości w zakresie prowadzenia procedur adopcyjnych oraz sporządzania dokumentacji w Ośrodku w Olsztynie oraz poszczególnych Filiach, zarekomendowano podjęcie działań mających na celu ujednoczenie procedur przeprowadzania postępowania adopcyjnego oraz prowadzonej dokumentacji. Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych uznać należy, że co do zasady ujednoczono postępowanie w wyżej wskazanym zakresie. Dyrektor w ramach prowadzonego nadzoru wewnętrznego nad pracą specjalistów zatrudnionych w W-MOA, podejmował działania sprawdzające oraz wydawał zalecenia w tym zakresie.

- 2) W zakresie dotyczącym uczestnictwa przedstawicieli W-MOA w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka zarekomendowano każdorazowe dokumentowanie informacji o dzieciach, które mogą być przysposobione, pozyskanych podczas posiedzeń zespołów oraz jako dobrą praktykę wskazano występowanie do organizatorów oraz zespołów ds. oceny sytuacji dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej o przesłanie kopii okresowych ocen sytuacji dzieci, sporządzanych w toku posiedzeń. Ustalono, że co do zasady pracownicy Jednostki uczestniczyli w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka, jeśli byli na nie zapraszani, i dokumentowali poczynione na nich ustalenia **/przykłady, akta kontroli str. 450-462/**. Ponadto Dyrektor poinformował, że „w celu aktualizacji danych o dzieciach zgłoszonych do przysposobienia dyrektor W-MOA w Olsztynie dnia 09.12.2021 r. wystąpił na piśmie do Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie z prośbą o przesyłanie każdorazowo kopii okresowej oceny sytuacji dzieci z posiedzeń Zespołów, na których aktualizowana jest sytuacja dzieci już zgłoszonych do Ośrodka i zakwalifikowanych do przysposobienia. Kopia pisma została przekazana do Filii Ośrodka w Elblągu i Ełku w celu realizacji na terenie działalności Filii **/akta kontroli str. 463-468/**. Biorąc pod uwagę powyższe uznać należy, że W-MOA uwzględnił wydaną rekomendację.
- 3) Z uwagi na sytuację kadrową w Filii w Ełku, gdzie z uwagi na brak osoby zatrudnionej na stanowisku pomocniczym, wszystkie zadania, podejmowane w ramach jej działalności wykonywane były przez pracowników merytorycznych (pedagoga, psychologa, Kierownika Filii w Ełku) zarekomendowano rozważenie możliwości zatrudnienia osoby na stanowisku pomocniczym. Jak wynika z informacji przedłożonej przez Dyrektora „po analizie zadań wykonywanych przez Filię Ośrodka w Ełku z zakresu prowadzonych procedur kwalifikacji dzieci do przysposobienia oraz kwalifikacji kandydatów na rodziców adopcyjnych uznał za niezasadne zatrudnienie osoby na stanowisku pomocniczym referenta administracyjnego. Od kilku lat w Filii Ośrodka w Ełku obserwuje się tendencję spadkową dotyczącą zarówno dzieci zgłaszanych do przysposobienia jak i osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka” **/akta kontroli str. 469/**.
- 4) Zarekomendowano dołożenie wszelkich starań w celu zachowania chronologii w prowadzonej przez specjalistów dokumentacji, w sposób niepozostawiający wątpliwości co do daty jej wpływu bądź sporządzenia. Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych uznać można, że rekomendacja ta została uwzględniona.

IV. Uwagi i wnioski

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych należy uznać, że wydane w Wystąpieniu zalecenia pokontrolne zostały, co do zasady, zrealizowane. Uwzględniono również wskazane w Wystąpieniu rekomendacje.

W trakcie trwania czynności kontrolnych osoby wchodzące w skład zespołu inspektorów na bieżąco udzielały Dyrektorowi oraz Wicedyrektorowi instruktażu i wskazówek, mogących usprawnić podejmowane działania związane z realizacją nałożonych na tę Jednostkę zadań, wynikających z ustawy.

V. Zalecenia

Za nieprawidłowości i uchybienia powstałe w okresie od 19 lutego 2020 r. do 29 grudnia 2020 r. odpowiedzialność ponosi poprzedni Dyrektor, a od 30 grudnia 2020 r. Dyrektor Jednostki.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. **Część VIII. Dane o rozwoju psychofizycznym dziecka kart dziecka, w przypadku braku uzyskania zgody opiekuna prawnego na badanie psychologiczne dziecka, wypełniać, w możliwym zakresie, na podstawie dostępnych dokumentów pozyskanych od innych podmiotów.**
2. **W przypadku, gdy organizator stwierdzi, że zasadne jest poszukiwanie dla dziecka przebywającego w pieczy zastępczej rodziny przysposabiającej, decyzji o braku kwalifikacji dziecka do przysposobienia nie opierać wyłącznie na braku zgody opiekuna prawnego (w szczególności, gdy jest jednocześnie opiekunem zastępczym dziecka) na przeprowadzenie badań dziecka i jego przysposobienie. Podejmować wszelkie możliwe działania w celu dogłębnego zbadania sprawy i uwzględnienia wszystkich aspektów mających wpływ na kwalifikację dziecka do przysposobienia.**
3. **W Rejestrze dzieci zgłoszonych do przysposobienia wpisów dokonywać w momencie powzięcia informacji uzasadniającej zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia.**

Zgodnie z § 15 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. 2015, poz. 1477), jeżeli w wystąpieniu pokontrolnym wskazane zostaną uchybienia lub nieprawidłowości, za które odpowiedzialność ponosi były kierownik kontrolowanej jednostki, wojewoda przekazuje kopię wystąpienia pokontrolnego byłemu kierownikowi, jeżeli kontrolowana jednostka dysponuje jego adresem, na który wystąpienie można przesałać. Dyrektor Ośrodka oświadczył, że nie jest mu znany adres zamieszkania poprzedniego Dyrektora W-MOA w Olsztynie **/akta kontroli str. 470/**.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r., poz. 1477).

**Z up. Wojewody
Warmińsko-Mazurskiego
Urszula Jędrychowska
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej**

**Stella Maścianica – główny specjalista
Katarzyna Brewka – kierownik Oddziału
Lilla Kondrusik – główny specjalista
Izabela Chowańska – główny specjalista
Marzena Przybylska – główny specjalista
Monika Martwich – główny specjalista
Iwona Czmochowska – główny specjalista
Agnieszka Brzozowska – główny specjalista
Katarzyna Stefanowska – główny specjalista**